

تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت‌گذاری انتقالی

علی خوشنود^۱

عباسعلی حق‌پرست^۲

رضا ستوده^۳

حبیب پیری^۴

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۰۷/۰۶ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۰۸/۰۷

چکیده

پژوهش حاضر باهدف بررسی تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت‌گذاری انتقالی انجام گرفته است. در زمان وجود معافیت مالیاتی برای شرکت، تصمیم در خصوص قیمت کالا یا قطعه مبادله شده از اهمیت دوچندان برخوردار می‌شود. برای مدیریت قیمت انتقالی با استفاده از روش‌های قیمت‌گذاری انتقالی مالیات می‌تواند نقش مهمی ایفا نماید. هنگامی که قیمت به کمترین مبلغ تعیین شد بهای تمام‌شده کالای فروش رفته به کمترین میزان می‌رسد و چون سود تفاوت فروش و بهای تمام‌شده کالای فروش رفته است لذا سود افزایش‌یافته و با فرض تلفیق آن با سود کل مجموعه شرکت سود شرکت افزایش می‌یابد. صنایع پر چالش از لحاظ بهای تمام‌شده بیشتر با موضوع قیمت‌گذاری انتقالی در ارتباط می‌باشند. با استفاده از مدل رگرسیونی و با بهره‌گیری از داده‌های ترکیبی (سال و شرکت) تأثیر عامل مالیات بر روی قیمت‌گذاری انتقالی مورد آزمون قرار گرفت. جامعه آماری این پژوهش در بخش سنجش تأثیرگذاری متغیرهای پیش‌بینی کننده شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است و نمونه‌گیری از بین این شرکت‌ها بر اساس روش حذف نظام‌مند انجام گردیده است. بر طبق شرایط در نظر گرفته‌شده برای نمونه، حجم نمونه نیز برابر با ۸۴ شرکت می‌باشد. دوره پژوهش، بین سال ۱۳۹۴-۱۴۰۲ است. آزمون‌ها با استفاده از نرم‌افزار Eviews و همچنین نرم‌افزار Stata و بر مبنای تکنیک آماری داده‌های پنلی (ترکیبی) صورت پذیرفته است. نتایج آزمون بر اساس مدل رگرسیون با اثرات ثابت حاکی از آن است که متغیر مالیات در حکمرانی اسلامی تأثیرگذاری با اهمیتی بر متغیر قیمت‌گذاری انتقالی دارد و از پیش‌بینی کننده‌های اصلی قیمت‌گذاری انتقالی محسوب می‌گردد.

کلمات کلیدی:

قیمت‌گذاری انتقالی، مالیات، حکمرانی اسلامی، قیمت‌گذاری انتقالی

۱- دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. a.khoshnood1390@yahoo.com

۲- استادیار، گروه حسابداری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. (نویسنده مسئول) a.haghparsat@iauzah.ac.ir

۳- استادیار گروه مالی و حسابداری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه میبد، میبد، ایران. sotudeh@meybod.ac.ir

۴- استادیار، گروه حسابداری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. hhpri1354@gmail.com

تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی/خوشنود، حق پرست، ستوده و پیری

مقدمه

در دنیای پرقابث کنونی، با توجه به محدودیت موجود در منابع، مدیریت همه‌جانبه در شرکت، از اهمیت قابل‌توجهی برخوردار گردیده است. هدف یک کسب‌وکار، کسب سود است لیکن باید پذیرفت که سودآوری به‌تنهایی در تعیین کارایی و عملکرد شرکت و مدیران شرکت مفید نیست مگر اینکه به‌موازات مدیریت همه‌جانبه باشد. غیرازاین باشد شرکت از طریق ریسک‌های احاطه‌شده‌ای که مدیریت هیچ نوع برنامه مدونی در برخورد با آن‌ها نداشته باشد از پای در خواهد آمد.

تغییرات مختلف در بازار، ازجمله آزادسازی تجارت و سرعت در تغییرات فناوری، باعث افزایش رقابت و دشواری مدیریت در سازمان‌ها شده است. در چنین بازاری، شرکت‌ها نیازمند تصمیمات صحیح مدیران هستند. تصمیم‌گیری در خصوص بهای تمام‌شده یکی از این تصمیمات است. این تصمیم‌گیری در شرکت‌هایی که اعضای گروه، خود تولیدکننده بوده و هریک از شرکت‌های فرعی تولیدکننده قطعه‌ای است که بخشی از محصول اصلی و یا موردنیاز محصول اصلی شرکت است. قیمتی که بابت انتقال این قطعه به عضو دیگر گروه تعیین می‌گردد، قیمت انتقالی نام دارد و فرآیند تعیین آن قیمت‌گذاری انتقالی نامیده می‌شود.

توسعه تجارت در جهان به‌خصوص در عصر تکنولوژی، شرکت‌ها را وادار به رقابت بر سر سودهای بزرگ کرده است. این توسعه تکنولوژی هر شرکت را وادار می‌سازد تا به توسعه کسب‌وکار خود تا جایی که می‌تواند اقدام نماید. این وضعیت منجر به افزایش پرسرعت در رقابت در دنیای تجارت می‌شود (پوترا و ریزکیلا^۱، ۲۰۲۲). ماندن در فضایی این‌چنین رقابتی اما مستلزم بهره‌گیری از سیاست‌ها، ابزارها و استفاده از هرگونه توانمندی توسط شرکت‌ها است. توسعه شرکت و تأسیس بخش‌های مختلف تولیدی که بتوانند به‌سرعت در تأمین کالاها و خدمات به شرکت اصلی کمک کنند یکی از این سیاست‌هاست.

کالاها، قطعات و خدمات انتقالی از زیر بخش‌ها در جهت تکمیل محصول اصلی حل موضوع دیگری را طلب می‌کند. این موضوع عبارت است از نحوه قیمت‌گذاری کالاهایی که از زیر بخش‌ها به برای تکمیل محصول اصلی بکار گرفته می‌شود. آنچه مسلم است اینکه امروزه شرکت‌ها در محیط فعالیت‌های تجاری و البته پرقابث برای رسیدن به اهداف مالی و غیرمالی خود از قیمت‌گذاری انتقالی استفاده می‌کنند (تلاب و همکاران^۲، ۲۰۱۷). طبق تعریف استفانو و همکاران^۳ (۲۰۲۱) قیمت‌گذاری انتقالی^۴ به معنی تعیین قیمت‌های انتقالی به‌عنوان قیمت خدمات و کالاهای مبادله شده بین بخش‌ها و واحدهای همان شرکت می‌باشد.

جدا از اینکه قیمت‌گذاری چه تأثیری بر سود مجموعه شرکت می‌گذارد، دلایل متعددی می‌تواند شرکت‌ها را وادار به تصمیمات قیمت‌گذاری انتقالی نماید. این عوامل می‌تواند منشأ مالی و یا غیرمالی داشته باشد (ساری و همکاران^۵، ۲۰۲۲).

عوامل مالی به‌طور معمول زمانی بروز می‌یابد که شرکت بخواهد سود بالایی از عملیات خود کسب نماید یا به دلیل وجود بار مالیاتی بالا و یا وجود بدهی در شرکت بروز می‌یابد. مدیران دنبال روزه‌ای با استفاده از روش‌های قیمت‌گذاری انتقالی می‌باشند. باین‌حال، عوامل غیرمالی ریشه آن به تفاوت در منافع مالکان و مدیران شرکت برمی‌گردد. مالک می‌خواهد تا حداکثر سود را کسب کند درحالی‌که مدیر می‌خواهد تا بالاترین بازده را برای خود به دست آورد (ساری و همکاران، ۲۰۲۲).

باوجود اینکه عواملی نظیر دارایی‌های نامشهود، شرایط قرارداد بدهی، مکانیزم پاداش و هزینه‌های مالیاتی به قیمت‌گذاری انتقالی نسبت داده شده است لیکن نتایج به‌دست‌آمده بسیار ضدونقیض است. در مورد مالیات و اثر آن بر قیمت‌گذاری انتقالی نیز پژوهش‌های متعددی انجام گردیده است. طبق تحقیق سادیا و افرینتی^۶ (۲۰۲۱) اجتناب مالیاتی اثر مثبتی بر قیمت‌گذاری انتقالی دارد. در تحقیق رساد و همکاران^۷ (۲۰۲۰) نیز تأثیر مستقیم اجتناب مالیاتی بر قیمت‌گذاری انتقالی مورد تأیید قرار گرفت چراکه از نظر آنان کاهش هرچه بیشتر مالیات، باعث کوشش هرچه بیشتر شرکت در جهت اقدام به قیمت‌گذاری انتقالی می‌شود و برعکس؛ اما عکس این نتیجه را پوترا و ریزکیلا (۲۰۲۲) گرفتند به‌طوری‌که نتایج آنان نشان داد که اجتناب مالیاتی بر قیمت‌گذاری انتقالی اثرگذار نیست. در همین راستا ساری و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان عوامل تعیین‌کننده قیمت‌گذاری انتقالی در شرکت‌های چندملیتی در اندونزی با توجه به نقش تعدیل‌کننده هزینه‌های مالیاتی به این نتیجه رسیدند که هزینه‌های مالیات نمی‌تواند اثر دارایی‌های نامشهود بر تصمیمات قیمت‌گذاری انتقالی را کاهش دهد. علاوه بر آن، مکانیزم پاداش ممکن است به‌طور منفی تصمیمات قیمت‌گذاری انتقالی را با توجه به نقش هزینه‌های مالیاتی تضعیف نماید.

با توجه به مطالب و نتایج پژوهش‌های ذکر شده و کسب نتایجی این‌چنین متناقض، انجام بررسی و پژوهشی در باب مالیات و اثر آن بر قیمت‌گذاری انتقالی در حکمرانی اسلامی ضروری می‌نماید. از طرف دیگر با بررسی در تحقیقات انجام‌گرفته در محیط اقتصادی ایران، مشخص گردید که مطالعات منسجمی در راستای پژوهش مدنظر صورت نپذیرفته است، ازاین‌رو خلأ مطالعه در خصوص این موضوع به چشم می‌خورد. لذا مسئله حل‌نشده‌ای که پژوهش حاضر درصدد حل آن است بررسی تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت‌گذاری انتقالی است.

تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی/خوشنود، حق پرست، ستوده و پیری

با توجه به هدف پژوهش اهمیت و ضرورت پژوهش از دو بعد نظری و عملی قابل تبیین می‌باشد. از بعد نظری قیمت‌گذاری انتقالی یکی از مباحث روز حسابداری مدیریت است که امروزه از آن به‌عنوان یک مزیت رقابتی مؤثر نام‌برده می‌شود. بورکوسکی (۲۰۱۹) قیمت‌گذاری انتقالی را استراتژی مالیاتی و ابزار مدیریتی می‌داند که شرکت‌ها برای حداکثر کردن منافع و حداقل کردن تعهدات مالیاتی که یک شرکت فرعی یا شرکت وابسته دارند، از آن استفاده می‌کنند. اهمیت پژوهش از بعد نظری در آن است که قیمت‌گذاری انتقالی یک ابزار قوی در جهت شرکت‌هایی است که به‌طور غیرمتمرکز اداره می‌شوند و به‌اندازه کافی به مدیران واحدها استقلال و قدرت تصمیم‌گیری اعطا شده است (مهدی الهابی و اسکندر، ۱۳۹۶).

از بعد عملی اما مسئله مهم در قیمت‌گذاری انتقالی، می‌تواند اهداف مالیاتی باشد. شرکت‌ها برای انتقال سود از طریق معاملات درون‌گروهی با کنترل قیمت‌گذاری انتقالی که دارای انعطاف‌پذیری بالاتری برای این کار هست، انگیزه بیشتری برای انتقال سود برای اهداف مالیاتی دارند. بحث در این زمینه را این‌گونه می‌توان توضیح داد که شرکت‌هایی هستند که شعبه یا واحد یا شرکت‌های مستقلی برای تأمین قطعات خود در مناطق دارای مزیت مالیاتی مثل مناطق آزاد تجاری صنعتی تأسیس نموده‌اند.

در زمان وجود معافیت مالیاتی برای شرکت، تصمیم در خصوص قیمت کالا یا قطعه مبادله شده از اهمیت دوچندان برخوردار می‌شود. بدین‌صورت که عطش شرکت برای تعیین قیمت کالا یا قطعه انتقالی به کمترین میزان ممکن و با استفاده از روش‌های قیمت‌گذاری انتقالی افزایش می‌یابد. هنگامی که قیمت به کمترین مبلغ تعیین شد بهای تمام‌شده کالای فروش رفته به کمترین میزان می‌رود و چون سود تفاوت فروش و بهای تمام‌شده کالای فروش رفته است لذا سود افزایش‌یافته و با فرض تلفیق آن با سود کل مجموعه شرکت سود شرکت افزایش می‌یابد.

لذا با توجه به اهمیت مفهوم قیمت‌گذاری انتقالی در اقتصاد و سودآوری شرکت و نیز کارکردهای آن در ایجاد مزیت‌های رقابتی، کسب سودآوری پایدار و افزایش ثروت مالکان، این پژوهش بر آن است تا تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی را بر قیمت‌گذاری انتقالی و پیامدهای در نظر گرفتن هرگونه استراتژی در این زمینه را موردبررسی قرار دهد.

پیشینه پژوهش

ترمیدی و همکاران^۸ (۲۰۲۳) در پژوهشی به بررسی سیاست مالیاتی شرکت: اثر انگیزه تونل زنی، شرایط قرارداد بدهی و قیمت‌گذاری انتقالی پرداختند. طبق نظر آنان قیمت‌گذاری انتقالی یکی از سیاست‌های شرکت برای حداقل سازی بار مالیاتی در نظر گرفته شده است. هدف این پژوهش تحلیل

نقش قیمت‌گذاری انتقالی در تأثیر انگیزه‌های تونل‌زنی و شرایط قرارداد بدهی بر سیاست مالیاتی شرکت است. شرکت‌های تولیدی پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار اندونزی جامعه آماری این پژوهش را تشکیل داده و نمونه پژوهش شامل ۳۹۸ داده ترکیبی با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند به‌دست‌آمده است. با استفاده از نرم‌افزار استاتا نتایج تجزیه و تحلیل نشان داده است که انگیزه‌های تونل‌زنی در فعالیت‌های قیمت‌گذاری انتقالی مورد استفاده قرار می‌گیرند در حالی که شرایط قرارداد بدهی و قیمت‌گذاری انتقالی در مدیریت سیاست‌های مالیاتی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

ابایدیلا^۹ (۲۰۲۳) پژوهشی باهدف تعیین تأثیر سودآوری و مالیات بر قیمت‌گذاری انتقالی با توجه به نقش تونل زنی به‌عنوان یک متغیر تعدیل‌کننده انجام داد. این مطالعه از داده‌های ثانویه استفاده کرده و جامعه آماری شرکت‌های تولیدی فهرست شده در بورس اندونزی در سال‌های ۲۰۱۹-۲۰۲۲ بوده است. انتخاب نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند که منجر به انتخاب ۴۰ نمونه شد. در این پژوهش از تحلیل رگرسیون خطی با نرم‌افزار SPSS استفاده شد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که تونل زنی به‌عنوان متغیر میانجی اثر سودآوری و مالیات را بر قیمت‌گذاری انتقالی تعدیل می‌کند.

ساری و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان عوامل تعیین‌کننده قیمت‌گذاری انتقالی در شرکت‌های چندملیتی در اندونزی با توجه به نقش تعدیل‌کننده هزینه‌های مالیاتی پرداخته‌اند. رویکرد پژوهش استفاده از داده‌های کمی از نوع پنل دیتا و با استفاده از رگرسیون چندخطی می‌باشد. این داده‌ها از ۲۳ شرکت تولیدی چندملیتی در بورس اوراق بهادار اندونزی طی دوره ۲۰۱۷ تا ۲۰۱۹ به‌دست‌آمده است. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، تنها متغیر شرایط بدهی به‌طور با اهمیت بر عمل قیمت‌گذاری انتقالی تأثیر مثبت می‌گذارد. در مقابل متغیرهای دارایی نامشهود و مکانیزم پاداش بر روی قیمت‌گذاری انتقالی بی‌اهمیت تشخیص داده شدند. به‌اضافه اینکه هزینه‌های مالیات نمی‌تواند اثر دارایی‌های نامشهود بر تصمیمات قیمت‌گذاری انتقالی را کاهش دهد. علاوه بر آن، مکانیزم پاداش ممکن است به‌طور منفی تصمیمات قیمت‌گذاری انتقالی را با توجه به نقش هزینه‌های مالیاتی تضعیف نماید.

ساراسواتی^{۱۰} (۲۰۲۱) در پژوهشی به بررسی عوامل تعیین‌کننده تصمیمات قیمت‌گذاری انتقالی در شرکت‌های معدنی در بورس اندونزی پرداختند. این تحقیق باهدف تحلیل اثر مالیات و انگیزه تونل زنی بر قیمت‌گذاری انتقالی با توجه به نقش تعدیل‌کننده حاکمیت شرکتی خوب انجام گردیده است. دوره تحقیق از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۸ و تمرکز آن بر داده‌های شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس سهام اندونزی بوده است. نمونه با استفاده از تکنیک نمونه‌گیری هدفمند تعیین گردیده است. نمونه شامل ۹۰ داده‌شده مشاهده بوده که توسط تکنیک رگرسیون لجستیک و تحلیل رگرسیون جزئی با کمک

تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی/خوشنود، حق پرست، ستوده و پیری

نرم افزار SPSS ۲۰ تجزیه و تحلیل گردیده است. نتایج نشان داد که مالیات دارای اثر مثبت بر تصمیمات قیمت گذاری انتقالی بوده است. از طرفی طبق نتایج به دست آمده، انگیزه تونل زنی اثری بر تصمیمات قیمت گذاری انتقالی نداشته است. این یافته ها نشان داد که حاکمیت شرکتی خوب به عنوان تعدیل گر اثر مالیات بر قیمت گذاری انتقالی را تعدیل می کند لیکن حاکمیت شرکتی به عنوان تعدیلگر اثر انگیزه تونل زنی بر تصمیم قیمت گذاری انتقالی را تعدیل نمی کند.

رونان و همکاران (۲۰۱۹) به بررسی رابطه اجتناب مالیاتی و شدت قیمت گذاری انتقالی در شرکت های دارای فهرست عمومی فرانسه در CAC-40 پرداختند. این مطالعه به بررسی تأثیر دارایی های نامشهود، اندازه شرکت، نرخ مالیات مؤثر و اهرم بر شدت قیمت گذاری انتقال می پردازد. نتایج نشان می دهد که اندازه و اهرم شرکت با قیمت گذاری انتقال به صورت مثبت رابطه دارد، در حالی که دارایی های نامشهود و نرخ مالیات مؤثر با شدت قیمت گذاری انتقال به صورت منفی رابطه دارد.

ابراهیمی کردلر و حاجی پور (۱۴۰۴) پژوهشی با عنوان چارچوب حسابداری مدیریت در شرکت های کوچک و متوسط ایران انجام دادند. طبق مبانی نظری تصمیم گیری از جمله مهم ترین وظایف مدیران در هر شرکتی است. این موضوع در شرکت های کوچک و متوسط با توجه به محدودیت هایی که با آن ها مواجه اند، نمود بیشتری دارد. از جمله ابزارهایی که می تواند به مدیران در امر تصمیم گیری یاری رساند، حسابداری مدیریت است؛ از این رو هدف اصلی پژوهش حاضر، ارائه چارچوب حسابداری مدیریت در شرکت های کوچک و متوسط ایرانی است. از این رو مطابق با نتایج به دست آمده در این پژوهش، راهکار غلبه بر محدودیت منابع مالی و سرمایه انسانی برای استفاده از حسابداری مدیریت در شرکت های کوچک و متوسط، کاهش بهای خدمات، از طریق ایجاد موسسه های تخصصی ارائه دهنده خدمات حسابداری مدیریت است. همچنین، غلبه بر ضعف فرهنگی مدیران نیز، به واسطه ارتقای آگاهی آن ها از طریق برگزاری دوره های آشنایی با حسابداری مدیریت میسر خواهد بود.

نجف زاده (۱۴۰۰) در پژوهشی به بررسی رابطه قیمت گذاری انتقالی و مدیریت سود با اجتناب مالیاتی شرکت با تأکید بر نقش هیئت مدیره پرداخته است. طبق مبانی نظری، اجتناب مالیاتی تلاش در جهت کاهش مالیات های پرداختی است. در واقع اجتناب از مالیات، نوعی استفاده از خلأ های قانونی در قوانین مالیاتی در جهت کاهش مالیات است. لذا توجه به عواملی همچون مدیریت سود و ویژگی های هیئت مدیره در راستای اجتناب از مالیات باید مورد توجه قرار گیرد. بر این اساس هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه قیمت گذاری انتقالی و مدیریت سود با اجتناب مالیاتی شرکت با تأکید بر نقش هیئت مدیره در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. این پژوهش از نوع

کاربرد و از لحاظ رویکرد انجام پژوهش از نوع نیمه تجربی و از لحاظ روش شناخت از نوع توصیفی-همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران و برای دوره زمانی ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ بود. تعداد نمونه مورد مطالعه ۱۲۹ شرکت تعیین شد. به منظور تجزیه و تحلیل آزمون فرضیه‌ها از تحلیل رگرسیون و همبستگی استفاده گردید و در این راستا به منظور محاسبات آماری از نرم‌افزار EVIEWS استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد که بین قیمت‌گذاری انتقالی و مدیریت سود با اجتناب مالیاتی شرکت رابطه وجود دارد. از طرف دیگر نیز اندازه هیئت‌مدیره رابطه بین قیمت‌گذاری انتقالی و مدیریت سود با اجتناب مالیاتی شرکت را تعدیل می‌کند؛ اما از طرف دیگر نیز استقلال هیئت‌مدیره رابطه بین قیمت‌گذاری انتقالی و مدیریت سود با اجتناب مالیاتی شرکت را تعدیل می‌کند.

عالی زاده و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی تأثیر انگیزه و ویژگی هیئت‌مدیره بر اجتناب مالیاتی شرکت‌های تولیدی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد تأثیر توانایی و انگیزه مدیریت، تأثیر مثبت معناداری بر اجتناب مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران دارد. همچنین یافته‌ها نشان‌دهنده تأثیر غیرمستقیم اندازه شرکت و اهرم مالی بر اجتناب مالیاتی است.

فخاری و طهماسبی (۱۳۹۷) به بررسی تأثیر اجتناب مالیاتی بر مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. این پژوهش با محاسبه اجتناب مالیاتی از طریق تفاوت سود حسابداری و سود مشمول مالیات و همچنین مدیریت سود تعهدی از طریق مدل کازنیک به بررسی تأثیر اجتناب مالیاتی بر مدیریت سود می‌پردازد. یافته‌ها نشان می‌دهد که اجتناب مالیاتی تأثیری مثبت و معناداری بر مدیریت سود شرکت‌های بورسی دارد.

غزنوی و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی رابطه بین مدیریت سود و میزان اجتناب از مالیات با ریسک سقوط قیمت سهام با در نظر گرفتن نقش قدرت مدیرعامل پرداختند نتایج پژوهش بیانگر آن است که مدیریت سود و اجتناب از مالیات بر ریسک سقوط قیمت سهام تأثیر معناداری ندارد. همچنین نتایج بیانگر آن است که قدرت مدیرعامل تأثیر معناداری بر رابطه بین مدیریت سود و ریسک سقوط قیمت سهام ندارد در حالی که قدرت مدیرعامل شرکت بر ارتباط اجتناب از مالیات و ریسک سقوط قیمت سهام تأثیر معناداری دارد.

عرب مازار و همکاران (۱۳۹۳) به بررسی رویکرد مالیاتی به قیمت‌گذاری انتقالی و بررسی آن در ایران پرداختند. در این پژوهش ابتدا قیمت‌گذاری انتقالی از ابعاد گوناگون تبیین و سپس مسائل

تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی/خوشنود، حق پرست، ستوده و پیری

مختلف مالیاتی مرتبط با آن در کشور ایران مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد هرچند در متن صریح قوانین و مقررات مالیاتی ایران، به‌طور مستقیم به مسئله قیمت‌گذاری انتقالی اشاره‌ای نشده است اما با استناد به مفاد برخی از بخشنامه‌های مالیاتی و مفاهیم لحاظ شده در آن‌ها، می‌توان با اعمال اصل معاملات مستقل تا حدودی از فرار یا اجتناب مالیاتی ناشی از آن جلوگیری کرد.

هدف پژوهش

تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت‌گذاری انتقالی

سؤال پژوهش

مالیات در حکمرانی اسلامی چه تأثیری بر قیمت‌گذاری انتقالی می‌گذارد؟

فرضیه پژوهش

مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت‌گذاری انتقالی تأثیرگذار است.

روش پژوهش

پژوهش‌های علمی بر اساس دو منبع یعنی هدف و ماهیت (روش) تقسیم‌بندی می‌شود. بر اساس ماهیت و روش، پژوهش‌های علمی به پنج گروه تقسیم می‌شوند که عبارت‌اند از: پژوهش‌های توصیفی، همبستگی، تاریخی، تجربی و علی. پژوهش حاضر تأثیرپذیری یا تأثیرگذاری میان متغیرها را بر اساس تعیین میزان هماهنگی تغییرات متغیرها تحلیل می‌کند بنابراین یک پژوهش همبستگی بشمار می‌رود (سرمد و همکاران، ۱۳۸۶).

اطلاعات موردنیاز برای انجام پژوهش شامل "مبانی نظری" و نیز "داده‌های پژوهش" است. با توجه به ماهیت پژوهش حاضر از دو روش میدانی (اسناد کاوی) و کتابخانه‌ای استفاده می‌گردد.

مبانی نظری در کل با روش کتابخانه‌ای گردآوری می‌گردد. بدین‌صورت که با مراجعه به کتابخانه‌ها و مراکز نگهداری پژوهش‌ها و از طریق مطالعه رساله‌ها و پایان‌نامه‌های دانشگاهی داخلی و خارجی و همچنین کتب و مقالات به‌صورت حضوری و مراجعه به سایت‌های علمی و پژوهشی جمع‌آوری می‌گردد.

برای جمع‌آوری داده‌های مربوط به فرضیات پژوهش از روش میدانی استفاده می‌گردد. روش گردآوری داده‌های پژوهش جستجو در اطلاعات مالی شرکت‌هاست که به آن اسناد کاوی نیز گفته می‌شود. به عبارتی در بخش آزمون فرضیه‌ها از روش اسناد کاوی صورت‌های مالی استفاده می‌گردد. جهت گردآوری داده‌های پژوهش ابتدا فهرست شرکت‌ها تا سال ۱۴۰۲ از بورس اوراق بهادار اخذ خواهد گردید. سپس مجموعه صورت‌های مالی حسابرسی شده شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس طی

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، دوره ۵، شماره ۲۰، زمستان ۱۴۰۴

سال‌های ۱۳۹۴-۱۴۰۲ از کتابخانه سازمان بورس اوراق بهادار یا از طریق نرم‌افزارهای نگهداری داده‌های مالی مثل ره‌آورد نوین در قالب خروجی نرم‌افزار اکسل اخذ و نسبت به جمع‌آوری اطلاعات مختلف موردنیاز از آن‌ها اقدام می‌گردد.

پس از گردآوری داده‌های مربوط به متغیرها، با کمک نرم‌افزار اکسل مرتب‌سازی و آماده‌سازی اولیه داده‌ها انجام می‌گردد. در ادامه، داده‌ها با کمک نرم‌افزار ای‌وی‌یوز^{۱۱} و استاتا^{۱۴} بررسی، تحلیل و سپس با کمک آزمون فرض آماری نسبت به آزمون فرضیه‌ها اقدام می‌گردد و درنهایت پس از آزمون همه فرضیه‌ها یک نتیجه‌گیری کلی به دست می‌آید. استفاده از نرم‌افزار استاتا در کنار نرم‌افزار ای‌وی‌یوز نیز به دلیل ارزیابی ناهمسانی واریانس توسط نرم‌افزار استاتا می‌باشد.

جامعه آماری هدف در بخش کمی شامل "تمامی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران" است. به علت گستردگی حجم جامعه‌ی آماری و دشواری‌های خاص حاصل از آن و همچنین وجود برخی ناهم‌هنگی‌ها میان اعضای جامعه در ارتباط با داده‌های موردنیاز پژوهش، شرایط زیر برای انتخاب نمونه‌ی آماری قرار داده‌شده و نمونه‌ی آماری پژوهش به روش حذف سیستماتیک انتخاب خواهد شد:

نمونه آماری این تحقیق، کلیه شرکت‌هایی هستند که قبل از سال ۱۳۹۴ در بورس اوراق بهادار پذیرفته‌شده تا سال ۱۴۰۲ حضور داشته و از سه ویژگی زیر، به‌طور هم‌زمان برخوردار باشند:

الف) از آنجاکه قیمت‌گذاری انتقالی با فرض خرید محصول از شرکت‌های عضو گروه موضوعیت می‌یابد لذا در بین شرکت‌های تولیدی، شرکت‌هایی که صورت‌های مالی تلفیقی تهیه می‌نمایند کاندید انتخاب نمونه انتخاب می‌باشند. برخی از اطلاعات مربوط به شرکت‌های تلفیق شونده ازجمله معاملات با اشخاص وابسته در صورت‌های مالی تلفیق کننده موجود می‌باشد و لذا از طریق یادداشت‌های توضیحی اطلاعات مربوط به معاملات گروه در یادداشت‌هایی مانند یادداشت اشخاص وابسته قابل‌دسترس خواهد بود.

ب) به دلیل ماهیت و طبقه‌بندی متفاوت اقلام صورت‌های مالی شرکت‌های سرمایه‌گذاری و واسطه‌گری مالی در مقایسه با شرکت‌های تولیدی، شرکت‌های سرمایه‌گذاری شرکت‌های بیمه، بانک‌ها و مؤسسات تأمین مالی در این پژوهش موردبررسی قرار نمی‌گیرند.

ج) به دلیل لزوم محاسبه متغیرهای تحقیق و انجام آزمون فرضیه‌ها در مورد هر شرکت، اطلاعات موردنیاز در ارتباط با شرکت‌ها در دسترس باشد (عدم دسترسی به علت بازه زمانی).

تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی/خوشنود، حق پرست، ستوده و پیری

د) شرکت‌های عضو نمونه تولیدی باشند.

ه) پایان سال مالی شرکت مربوطه ۲۹ اسفند هر سال باشد.

با مراجعه به فهرست شرکت‌ها در بورس و در نظر گرفتن این نکته که در صناعی مثل صنعت خودرو قطعات از زیرمجموعه تأمین می‌گردد و بر روی آن‌ها قیمت‌گذاری انتقالی رخ می‌دهد لذا با در نظر گرفتن این شرایط، نمونه پژوهش شامل ۸۴ شرکت تولیدی بوده که حائز شرایط انتخاب می‌باشند.

قلمرو پژوهش

قلمرو زمانی: قلمرو زمانی تحت پوشش پژوهش حاضر از سال ۱۳۹۴ تا پایان سال ۱۴۰۲ است.

قلمرو مکانی: قلمرو مکانی پژوهش حاضر، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

قلمرو موضوعی: با توجه به عنوان پژوهش، قلمرو موضوعی تحت پوشش مبحث قیمت‌گذاری انتقالی است از این رو در حوزه حسابداری و بهای تمام‌شده قرار دارد.

تعریف عملیاتی متغیرها و نحوه اندازه‌گیری آن‌ها

متغیر وابسته: قیمت‌گذاری انتقالی: قیمت‌گذاری انتقالی در پژوهش حاضر با استفاده از معاملات اشخاص وابسته موجود در یادداشت اشخاص وابسته صورت‌های مالی بر اساس شاخص پیشنهادی گینتینگ و همکاران (۲۰۲۰) به صورت زیر اندازه‌گیری می‌شود:

$$RPT = \frac{\text{Receivable from Related Party Transactions}}{\text{Total Company Receivables}} \times 100$$

RPT: Related Party Transactions معاملات اشخاص وابسته

Receivable from Related Party Transactions: دریافتنی‌های حاصل از معاملات با اشخاص وابسته

Total Company Receivables: کل دریافتنی‌های شرکت

متغیر مستقل: مالیات: طبق ماده ۱۳۲ قانون مالیات‌های مستقیم (مشابه شهرک‌های صنعتی)، واحدهای تولیدی و معدنی مستقر در مناطق ویژه اقتصادی یا شهرک‌های صنعتی مشمول نرخ صفر مالیاتی موضوع این ماده می‌باشند و دوره برخورداری محاسبه مالیات با نرخ صفر برای واحدهای مذکور به مدت هفت سال و در صورت استقرار شهرک‌های صنعتی یا مناطق ویژه اقتصادی در مناطق کمتر توسعه‌یافته به مدت سیزده سال خواهد بود.

همچنین طبق ماده ۸ قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی، مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور و یا با سایر مناطق ویژه اقتصادی و مناطق آزاد تجاری و صنعتی پس از ثبت در گمرک از حقوق گمرکی، سود بازرگانی و کلیه عوارض ورود و صدور تحت هر عنوان معاف بوده و مشمول محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های مقررات واردات و صادرات به‌استثنای محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های قانونی و شرعی نمی‌شود.

با این توصیف چنانچه شرکت در خارج از کشور و یا مناطق برخوردار از معافیت مالیاتی، شرکت ثبت کرده و فعالیت اقتصادی مشمول برخورداری از این معافیت انجام دهد فرض بر این است که باهدف مدیریت قیمت‌گذاری این اقدام را انجام داده است؛ بنابراین نرخ مالیاتی برای شرکت‌های فرعی یا شرکت‌های اقماری متفاوت از نرخ مالیاتی شرکت اصلی است که در مناطق غیر برخوردار واقع گردیده است. برای اندازه‌گیری متغیر مالیات در این پژوهش در صورتی که نرخ مالیاتی شرکت فرعی تأمین‌کننده قطعه، متفاوت از شرکت اصلی باشد عدد ۱ و در غیر این صورت صفر تعلق خواهد گرفت. متغیرهای کنترلی: به تبعیت از پژوهش‌های نزدیک به موضوع پژوهش از جمله سجادی (۱۴۰۲)، واثق‌آباد شاپوری، ناظمی و نمازی (۱۴۰۰) و سجادی و پورحیدری (۱۳۹۶) متغیرهای کنترلی زیر در مدل استفاده گردیده است:

اندازه شرکت: از طریق لگاریتم طبیعی جمع کل دارایی‌ها حساب شده است.

$$SIZE = LN(Assets)$$

اهرم مالی: از طریق نسبت جمع کل بدهی‌ها به جمع کل دارایی‌ها حساب شده است.

$$LEV = Total Debt / Total Assets$$

بر پایه انتظارات عقلایی، سهامداران انتظار خاصی از شرکت دارند. اگر سهامداران، تغییر غیرمنتظره‌ای در سیاست‌ها بخصوص سیاست قیمت‌گذاری مشاهده کنند، در آن صورت خواهان دلیل این تغییر خواهند بود. به‌طورکلی، سیاست قیمت‌گذاری اثرات روانی بر سهامداران و همچنین شاخص‌های بازار خواهد داشت. اغلب در تدوین سیاست قیمت‌گذاری، باید ساختار سرمایه شرکت حفظ گردد. از این‌رو، توجه به انعطاف‌پذیری در تأمین مالی، اهمیت ویژه‌ای دارد. منظور از انعطاف‌پذیری در تأمین مالی، آن است که شرکت‌ها تا چه حد معینی می‌توانند از طریق استقراض (بدهی) تأمین مالی کنند؛ زیرا در غیر این صورت این موضوع باعث افزایش نسبت بدهی (اهرم مالی) و ریسک مالی شرکت خواهد شد. شرکتی که بخواهد در امر تأمین مالی، انعطاف‌پذیری را رعایت کند، آن را در سیاست قیمت‌گذاری در نظر می‌گیرد که در آن صورت تنها درصد کمی از سود شرکت را بین سهامداران

تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی/خوشنود، حق پرست، ستوده و پیری

تقسیم می‌کند. با توجه به این مبانی نظری، متغیر کنترلی اهرم مالی (نسبت بدهی به دارایی‌ها) در مدل آماری در نظر گرفته شده است. همچنین دارایی ثابت، اندازه شرکت و جریان نقد عملیاتی از دیگر عوامل اثرگذار بر سیاست قیمت‌گذاری هستند. چراکه شرکت‌های دارای دارایی ثابت مشهود بالاتر و دارای اندازه بزرگ در مقایسه با شرکت‌های کوچک، مشکلات چندانی در تأمین مالی ندارند. شرکت‌های کوچک عمدتاً با مشکلات تأمین مالی به‌ویژه زمانی که برای اوراق بهادار آن‌ها بازاری وجود ندارد، روبه‌رو هستند.

مدل رگرسیونی پژوهش: مدل پژوهش از مدل ترمیدی، فدجاری و آکتریس (۲۰۲۳) گرفته شده که به شرح زیر برای آزمون فرضیه پژوهش تعدیل یافته است:

$$\text{Transfer pricing}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{Tax}_{i,t} + \beta_2 \text{Size}_{i,t} + \beta_3 \text{LEV}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

تحلیل یافته‌ها

آمار توصیفی، شامل روش‌هایی است که جهت سازمان‌دهی، خلاصه، فراهم کردن جدول، توصیف داده‌های گردآوری شده از نمونه آماری استفاده می‌شود. جدول ۱ آماره‌های توصیفی متغیرهای مورد استفاده در این پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱ آمار توصیفی

نام متغیر	علامت اختصاری	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
قیمت‌گذاری انتقالی	transfer pricing	۰/۴۱۱۴	۰/۱۳۷	۰/۱۴۴	۰/۸۷
مالیات	Tax	۰/۴۰۰	۰/۲۱۲	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰
اندازه شرکت	Size	۱۳/۱۸۶	۱/۳۰۹	۱۰/۱۵۸	۲۶/۹۱۳
اهرم مالی	Lev	۰/۲۷۱	۰/۱۸۹	۰/۲۵۱	۰/۵۳۵

منبع: یافته‌های پژوهش

قبل از تخمین مدل لازم است روش تخمین (تلفیقی یا تابلویی) مشخص گردد. برای تشخیص ساختار مناسب در این مرحله، از آزمون F لیمر (چاو) استفاده می‌گردد. از آزمون F لیمر برای تشخیص الگو میان ساختار تلفیقی و تابلویی استفاده می‌شود (بنی‌مهد و همکاران، ۱۳۹۵). ابتدا در بررسی مدل مربوط به آزمون فرضیه مشاهده گردید که سطح معنی‌داری F لیمر برای تخمین کمتر از ۵٪ بوده لذا برای تخمین مدل از روش تابلویی (panel) استفاده می‌گردد.

با توجه به نتایج مشخص گردید که روش مناسب برای آزمون فرضیه‌ها روش تابلویی تأیید خواهد بود. روش تابلویی خود با استفاده از دو مدل "اثرات تصادفی" و "اثرات ثابت" می‌تواند انجام گیرد.

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، دوره ۵، شماره ۲۰، زمستان ۱۴۰۴

برای تعیین اینکه از کدام مدل استفاده شود از آزمون هاسمن استفاده گردیده است. در بررسی مدل مربوط به فرضیه سطح معنی‌داری آزمون هاسمن کمتر از ۵٪ می‌باشد در نتیجه از مدل اثرات ثابت برای تخمین مدل استفاده شده است.

ناهمسانی واریانس و خودهمبستگی باعث بی‌اعتباری نتایج تحقیق می‌گردد. با استفاده از نرم‌افزار استاتا ۱۴ (Stata 14) نتایج آزمون وجود ناهمسانی واریانس با کمک مدل حداکثر راستنمایی (که به آزمون والد تعدیل یافته معروف است) نشان می‌دهد که در مدل، فرض ناهمسانی واریانس رد نمی‌شود. همچنین با کمک استفاده از آزمون وولدریج نسبت به ارزیابی خودهمبستگی مرتبه اول اقدام گردید. نتایج نشان می‌دهد که مدل پژوهش دارای خودهمبستگی مرتبه اول بوده لذا جهت تخمین مناسب مدل باید متغیر خودهمبستگی مرتبه اول با عنوان AR(1) در مدل تحقیق وارد گردد.

بررسی فرضیه پژوهش

پس از انتخاب مدل تخمین مناسب، به تحلیل نتایج حاصل از خروجی‌ها (با کمک نرم‌افزار ای‌وی‌یوز ۱۲)، اقدام گردید. در این مرحله از پژوهش اقدام به تشخیص رابطه موجود بین متغیرها طبق مدل پژوهش گردید که نتایج بر اساس خروجی نرم‌افزار ای‌وی‌یوز ۱۲ در جدول شماره ۲ آمده است.

جدول ۲: نتایج حاصل از برآورد مدل فرضیه پژوهش

Transfer pricing _{i,t} = $\beta_0 + \beta_1 \text{Tax}_{i,t} + \beta_2 \text{Size}_{i,t} + \beta_3 \text{LEV}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$				
متغیر وابسته: قیمت‌گذاری انتقالی			علامت اختصاری متغیرها	متغیر
سطح معنی‌داری	آماره t	ضریب متغیر		
۰/۰۰۰	-۶/۶۰۱	-۰/۰۸۳	Tax	مالیات
۰/۰۰۱	-۲/۰۳۶	-۰/۲۴۰	Size	اندازه شرکت
۰/۰۴۴	-۵/۶۳۷	-۰/۰۰۱	Lev	اهرم مالی
۰/۰۳۶	۲/۴۲۶	۰/۰۰۲	AR(1)	متغیر خود توضیحی
۰/۶۳۴			Adjusted-R2	ضریب تعیین تعدیل شده
۱/۹۳۶			Durbin-Watson	آماره دوربین-واتسون
۱۱/۲۸۰			F-Statistic	آماره F
۰/۰۰۰			Prob (F-Statistic)	سطح معنی‌داری آماره F

مأخذ: نتایج پژوهش

تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی/خوشنود، حق پرست، ستوده و پیری

با توجه به نتایج جدول شماره ۲ با مشاهده مقدار F کلی رگرسیون برابر با ۱۱/۲۸۰ و همچنین سطح معنی دار بودن ضریب کلی رگرسیون (۰/۰۰۰) می توان ادعا کرد که در مجموع مدل پژوهش از معناداری بالایی برخوردار است. از طرفی با توجه به ضریب تعیین تعدیل شده ۶۳ درصد، برای متغیر وابسته قیمت گذاری انتقالی می توان ادعا کرد که در مجموع متغیرهای مستقل و کنترلی پژوهش ۶۳ درصد تغییرات متغیر وابسته را توضیح می دهند. همچنین مقدار دوربین واتسون ۱/۹۳۶ در فاصله منطقی ۱.۵ تا ۲.۵ قرار دارد که نشان دهنده عدم همبستگی مقادیر متغیرهای مستقل با اجزای خطا می باشد.

بررسی فرضیه: مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی تأثیرگذار است.

فرضیه پژوهش به بررسی تأثیر مالیات بر قیمت گذاری انتقالی می پردازد. با توجه به اینکه سطح معنی داری برای متغیر مالیات مقدار ۰/۰۰۰ به دست آمده است نشان دهنده رابطه معنی دار این متغیر با متغیر وابسته بوده و لذا این فرضیه که مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی اثرگذار است تأیید می گردد. این موضوع با مبانی نظری پژوهش همخوانی دارد و آن را تأیید می کند. جدول ۳ خلاصه نتایج آزمون فرضیه پژوهش را نشان می دهد.

جدول ۳: خلاصه نتایج آزمون فرضیه پژوهش

نتیجه	عنوان فرضیه
تأیید	مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی اثرگذار است.

مأخذ: یافته های پژوهش

خلاصه، نتیجه گیری و بحث

این پژوهش باهدف بررسی تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی انجام شد. ابتدا اطلاعات مربوط به کلیات تحقیق شامل بیان مسئله و ضرورت پژوهش اقامه فرضیه و مشخص نمودن اهداف و قلمرو پژوهش و در ادامه مروری کوتاه بر روش پژوهش شامل تبیین نوع پژوهش، جامعه و نمونه آماری و روش تحلیل داده ها انجام گردید. به پیشینه خارجی و داخلی تحقیق نیز اشاره گردید. اطلاعات مربوط به روش شناسی تحقیق، جامعه آماری و نحوه سنجش متغیرهای تحقیق نیز بیان گردید و در نهایت داده ها تحلیل و فرضیه تحقیق مورد آزمون قرار گرفت.

فرضیه پژوهش بیان می کند که مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی اثرگذار است.

با توجه به نتایج به دست آمده این فرضیه که "مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت‌گذاری انتقالی اثرگذار است"، پذیرفته می‌شود. همان‌طور که پیش‌ازاین اشاره شد در خصوص تأثیر مالیات نتایج پژوهش‌های صورت گرفته ضدونقیض است. به عنوان نمونه در تحقیق انجام گرفته در رابطه با اثر مالیات بر قیمت‌گذاری انتقالی توسط رات ناساری و همکاران (۲۰۲۱) نتایج نشان داد که مالیات اثر مثبتی بر قیمت‌گذاری انتقالی دارد؛ اما در پژوهش ابایدیلا (۲۰۲۳) اثر تعدیل‌کننده مالیات بر قیمت‌گذاری انتقالی تأیید نگردید. در محیط اقتصادی ایران نیز نتیجه بررسی حاضر با نتیجه پژوهش ابایدیلا (۲۰۲۳)، رات ناساری و همکاران (۲۰۲۱) و ساراسواتی و سوجانا (۲۰۱۷) همسو بوده و آن را تأیید می‌کند. همچنین این نتیجه با یافته‌های پژوهش ساراسواتی (۲۰۲۱) همسو نبوده و آن را تأیید نمی‌کند.

همان‌طور که قبلاً نیز بحث گردید عوامل مؤثر عواملی نامیده شد که بر تصمیمات قیمت‌گذاری انتقالی اثرگذار است. آمیدو و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که مدیریت سود عاملی است در جهت تأثیرگذاری بر سود و در این راستا دنبال راهی برای انجام این کار می‌باشند. قیمت‌گذاری انتقالی در شرایطی که شرکت در مناطقی غیر از مناطق اصلی نیز فعالیت دارد و بخشی از اجزای تولید را از آنجا به تولید اضافه می‌کند ابزار مناسبی برای مدیریت سود است. لذا عاملی اثرگذار بر مدیریت سود است. بدین جهت به نمایندگی از مدیریت سود عامل سودآوری به عنوان یکی از عوامل مالی مؤثر بر قیمت‌گذاری تشخیص و در مرحله آزمون این عامل نیز به عنوان عامل اثرگذار تشخیص داده شد.

فرضیه قرارداد بدهی در تئوری اثباتی نیز توضیح می‌دهد که شرکت‌ها اغلب از تکنیک‌های حسابداری استفاده می‌کنند که به آن‌ها اجازه می‌دهد تا سود را به دنبال اهداف خود تغییر دهند. به عنوان مثال، با بار مالیاتی بالا در یک شرکت، سعی می‌کند مالیات را کاهش دهد تا سود بیشتری کسب کند که یکی از آن‌ها از طریق قیمت‌گذاری انتقالی است. قرض گرفتن از اشخاص وابسته و پرداخت بهره به آن‌ها می‌تواند درآمد مشمول مالیات را کاهش دهد؛ بنابراین، یک شرکت استفاده از بدهی را برای تأمین مالی کسب‌وکار خود به عنوان یک اقدام مدیریت مالیاتی برای کاهش میزان مالیاتی که کسب‌وکار باید پرداخت کند بدون نقض مقررات مالیاتی قابل اجرا در نظر خواهد گرفت؛ بنابراین، بدهی‌های شرکت توسط مدیران برای کاهش بار مالیاتی شرکت با افزایش هزینه‌های بهره مورد استفاده قرار می‌گیرد تا سود شرکت افزایش یابد. هر چه سود بیشتر باشد، اعتماد طلبکار به وجوه وام بیشتر می‌شود. بر اساس نظریه فرضیه قرارداد بدهی، این مقاله پیش‌بینی می‌کند که قیمت‌گذاری انتقالی و

تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی/خوشنود، حق پرست، ستوده و پیری

پیمان بدهی به دلیل هزینه‌های مالیاتی رابطه قوی‌تری دارند. این پژوهش نیز مانند سایر پژوهش‌ها دارای محدودیت‌هایی می‌باشد.

۱ - پژوهش حاضر با استفاده از داده‌های ۸۴ شرکت انجام شده است لذا نتایج به دست آمده قابلیت تعمیم به تمامی شرکت‌ها را ندارد.

۲ - با توجه به محدود بودن قلمرو زمانی مطالعه‌ی حاضر از سال ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۲، در تعمیم نتایج به بازه زمانی قبل و بعد از دوره‌ی مذکور باید احتیاط لازم عمل شود.

۳- با توجه به اینکه دوره پژوهش از ۱۳۹۴ مورد آزمون قرار گرفته است و شرکت‌های وارد شده در بورس از آن زمان تاکنون رشد زیادی داشته است. لذا شرکت‌هایی که اخیراً به بورس وارد شده و یا کمتر از دوره پژوهش به بورس وارد شده‌اند، از نمونه حذف گردیده‌اند که این عامل باعث کاهش تعداد شرکت‌های نمونه گردیده است. چنانچه نمونه‌های بیشتری در پژوهش وارد می‌گردید این خود می‌توانست بر روی نتایج تحقیق تأثیرگذار باشد.

۴- اثر تورم نیز که از طریق تأثیر بر متغیرهای پژوهش بر نتایج پژوهش سایه می‌افکند نیز از جمله محدودیت‌های پژوهش بشمار می‌رود. به عنوان مثال در پژوهش حاضر از مجموع دارایی‌های شرکت در مدل‌های پژوهش استفاده گردیده است و از آنجایی که بخش قابل توجهی از دارایی‌های شرکت را دارایی‌های ثابت تشکیل می‌دهد، به دلیل تأثیر عامل تورم بر این قلم از دارایی‌ها ممکن است نتایج پژوهش تحت تأثیر قرار گیرد.

۵- داده‌های این پژوهش با کمک استفاده از صورت‌های مالی تلفیقی صورت گرفته است. علت اصلی آن استفاده از یادداشت اشخاص وابسته است که نشان می‌دهد اعضای گروه تلفیق چه نوع مراودات و معاملات مالی با یکدیگر داشته‌اند. در صورت استفاده از صورت‌های مالی شرکت‌های اصلی در تعداد نمونه تغییر ایجاد و در نتیجه تغییر در نتایج محتمل بود.

به عنوان پیشنهاد می‌توان عنوان داشت که از آنجاکه در حکمرانی اسلامی در سازمان‌های غیرمتمرکز بیشتر عملیات تأمین قطعات در اختیار واحدهای فرعی است. لذا پیشنهاد اولیه، واگذاری هرچه بیشتر تصمیمات به مدیران واحدهای فرعی و تمرکززدایی است.

به سازمان بورس و اوراق بهادار در حدود حکمرانی اسلامی پیشنهاد می‌گردد جهت جلوگیری از ضایع شدن حقوق سهامداران اقلیت با همکاری نهادهای دیگر بر امر قیمت‌گذاری کالاهای انتقالی نفوذ مؤثر نمایند.

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، دوره ۵، شماره ۲۰، زمستان ۱۴۰۴

از سویی حساب‌رسان در بررسی بهای تمام‌شده دقت بیشتری نمایند تا کلیه دستورالعمل‌ها را بررسی و قیمت‌گذاری سلیقه‌ای را به‌عنوان موضوع مهم جهت تصمیم‌گیری صحیح از طریق گزارش حساب‌رسی به اطلاع ذینفعان برسانند تا هم سودآوری و هم ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود در روال عینی و منطقی انجام گیرد.

همچنین می‌توان به شرکت‌ها پیشنهاد نمود که با انتخاب مدیران توانمند در حکمرانی اسلامی از طریق تجزیه و تحلیل عملکرد آن‌ها در اجرای مسئولیت‌های گذشته با کمک بهره‌گیری از نتایج تحقیق حاضر امکان استفاده بهتر از منابع شرکت را فراهم نمایند تا از این طریق ثروت سهامدارانشان را افزایش دهند.

بر اساس آنچه در توصیف نتایج نیز اشاره شد صنایع پرچالش از لحاظ بهای تمام‌شده بیشتر با موضوع قیمت‌گذاری انتقالی در ارتباط می‌باشند. ازجمله معروف‌ترین این صنایع و شناخته‌شده‌ترین آن‌ها برای آحاد مردم صنعت خودرو می‌باشد. بهای تمام‌شده خودرو از جمع بهای تمام‌شده تک‌تک قطعات آن شکل می‌گیرد. همان‌طور که می‌دانیم شورای رقابت و سازمان حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان و نیز سازمان‌ها و نهادهای دیگر در تعیین قیمت مصرف‌کننده ابزارهای مناسبی در اختیاردارند. مسلم است که در نبود نظارت بهای تمام‌شده محصول اصلی که خود از بهای قطعات تولیدی مختلف که از بخش‌های تولیدی به محصول اصلی اضافه می‌شود تشکیل می‌شود می‌تواند رقیمی غیرمنطقی و به ضرر سهامداران اقلیت و در کل تمام استفاده‌کنندگان آن محصول باشد. پیشنهاد می‌شود در خصوص قیمت‌گذاری انتقالی نظارت مناسب را اعمال نمایند.

به‌عنوان پیشنهاد دیگر، از آنجاکه در زمان وجود معافیت مالیاتی برای شرکت، تصمیم در خصوص قیمت کالا یا قطعه مبادله شده از اهمیت دوچندان برخوردار می‌شود. بدین‌صورت که عطش شرکت برای تعیین قیمت کالا یا قطعه انتقالی به کمترین میزان ممکن و با استفاده از روش‌های قیمت‌گذاری انتقالی افزایش می‌یابد. هنگامی که قیمت به کمترین مبلغ تعیین شد بهای تمام‌شده کالای فروش رفته به کمترین میزان می‌رسد و چون سود تفاوت فروش و بهای تمام‌شده کالای فروش رفته است لذا سود افزایش‌یافته و با فرض تلفیق آن با سود کل مجموعه شرکت سود شرکت افزایش می‌یابد. لذا با توجه به اینکه مأخذ مالیات بر درآمد شرکت‌های حقوقی سود خالص قبل از مالیات آن‌هاست لذا چنانچه شرکت در محدوده مناطقی غیر از مناطق آزاد تجاری صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی و مناطق کمتر توسعه‌یافته مستقر گردیده باشد تأثیری بر کاهش مبلغ مالیات شرکت نخواهد داشت. لیکن مناطق آزاد تجاری صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی، ازجمله مهم‌ترین استثنائات تجاری ایران محسوب می‌شوند.

تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی/خوشنود، حق پرست، ستوده و پیری

استثنائات تجاری، هر یک به نحوی از اعمال کامل قوانین تجاری کشور مستثنی هستند و شرکت‌های مستقر در آن‌ها تابع معافیت‌های مالیاتی مقرر در قانون می‌باشند. شرکت‌های تولیدی جهت برخورداری از این معافیت‌ها اقدام به تولید محصولات یا قطعات مونتاژی محصول اصلی خود در این مناطق می‌کنند. علل اصلی ایجاد معافیت از اعمال قوانین و مقررات تجاری کشور در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، افزایش سرمایه‌گذاری و رونق تولید و صادرات است. تأسیس شرکت‌ها در این مناطق کمک مؤثری به کاهش بهای تمام‌شده و رونق اقتصادی این مناطق می‌کند.

آشنایی سهامداران با موضوعاتی مثل آنچه در ادامه می‌آید نیز بهتر می‌تواند در تصمیم‌گیری به آن‌ها کمک کند.

طبق ماده ۱۳۲ قانون مالیات‌های مستقیم (مشابه شهرک‌های صنعتی)، واحدهای تولیدی و معدنی مستقر در مناطق ویژه اقتصادی یا شهرک‌های صنعتی به‌استثنای واحدهای تولیدی و معدنی مستقر در مناطق ویژه اقتصادی یا شهرک‌های صنعتی مستقر در شعاع یکصد و بیست کیلومتری مرکز استان تهران مشمول نرخ صفر مالیاتی موضوع این ماده می‌باشند و دوره برخورداری محاسبه مالیات با نرخ صفر برای واحدهای مذکور به مدت هفت سال و در صورت استقرار شهرک‌های صنعتی یا مناطق ویژه اقتصادی در مناطق کمتر توسعه‌یافته به مدت سیزده سال خواهد بود.

طبق ماده ۸ قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی، مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور و یا با سایر مناطق ویژه اقتصادی و مناطق آزاد تجاری و صنعتی پس از ثبت در گمرک از حقوق گمرکی، سود بازرگانی و کلیه عوارض ورود و صدور تحت هر عنوان معاف بوده و مشمول محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های مقررات واردات و صادرات به‌استثنای محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های قانونی و شرعی نمی‌شود و مبادلات بازرگانی مناطق با سایر نقاط کشور به‌استثنای مناطق یادشده در فوق تابع مقررات صادرات و واردات می‌باشد.

همچنین طبق تبصره (۳) ماده ۸ این قانون، مواد اولیه و قطعات خارجی واردشده به مناطق که جهت پردازش، تبدیل، تکمیل یا تعمیر به داخل کشور وارد می‌شود تابع مقررات ورود موقت بوده پس از پردازش، تبدیل یا تکمیل یا تعمیر جهت استفاده در منطقه بدون تنظیم اظهارنامه و پروانه صادراتی یا حداقل تشریفات گمرکی به مناطق مرجوع و تسویه می‌گردد.

طبق ماده ۱۲ قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی، گمرک جمهوری اسلامی ایران مکلف است تقاضای صاحبان کالا را برای ترانزیت کالا و حمل مستقیم از سایر مبادی ورودی به مناطق، پذیرفته و تسهیلات لازم را از این جهت فراهم نماید. همچنین مناطق ویژه اقتصادی مشمول کلیه

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، دوره ۵، شماره ۲۰، زمستان ۱۴۰۴

معافیت‌های گمرکی مشابه سرزمین اصلی، اعم از ماده ۱۱۹ قانون امور گمرکی مبنی بر واردات ماشین‌آلات خط تولید به تشخیص وزارت صنایع و معادن توسط واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی مجاز که از پرداخت حقوق ورودی معاف هستند.

برای محققین آتی نیز انجام پژوهش‌های زیر توصیه می‌گردد.

۱. با توجه به این‌که در این مورد پژوهش‌های جامعی در کشور صورت نگرفته است، پیشنهاد می‌گردد این پژوهش در بازه زمانی بیشتری (بلندمدت) بررسی و آزمون شود.
۲. پیشنهاد می‌گردد محدودیت شرکت‌ها در انجام سفارش‌های خرید از خارج تأثیر آن به‌عنوان متغیر میانجی بر رابطه‌ای که در این پژوهش به دست آمد سنجیده شود.
۳. این پژوهش برای اثرگذاری مدیریت ریسک‌های شرکت بر قیمت‌گذاری انتقالی بررسی شود.
۴. علاوه بر متغیرهای در نظر گرفته‌شده، به بررسی سایر متغیرهای تأثیرگذار بر قیمت‌گذاری انتقالی مانند متغیر قدرت مدیریت بر تقسیم سود در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شود.
۵. متغیرهایی که در پژوهش‌های گذشته با تحلیل محتوا به دست آمد می‌تواند اثر آن‌ها بر قیمت‌گذاری انتقالی موردبررسی قرار گیرد. مثل نقش هیئت‌مدیره و سایر ارکان حاکمیت شرکتی.
۶. بررسی رابطه بین قیمت‌گذاری انتقالی و ارزش نهایی وجه نقد در دوران وجود بحران‌های مالی نیز می‌تواند خلأ تحقیقی را کامل نماید.
۷. بررسی تأثیر قیمت‌گذاری انتقالی بر سطح نگهداشت وجه نقد.

تأثیر مالیات در حکمرانی اسلامی بر قیمت گذاری انتقالی/خوشنود، حق پرست، ستوده و پیری

منابع

- ۱) نجف زاده ز. (۱۳۹۹) بررسی رابطه قیمت گذاری انتقالی و مدیریت سود با اجتناب مالیاتی شرکت با تأکید بر نقش هیئت مدیره، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری مدیریت، موسسه آموزش عالی شمس تبریزی.
- ۲) سرمد زهره، بازرگان عباس و حجازی الهه (۱۳۹۰) روش های تحقیق در علوم رفتاری، تهران، انتشارات آگاه
- ۳) عالی زاده، ع. شهرآبادی، الف. بیات، ع. (۱۳۹۸) تأثیر انگیزه و ویژگی هیئت مدیره بر اجتناب مالیاتی شرکت های تولیدی. چهارمین کنفرانس ملی در حسابداری، مدیریت و مهندسی مالی با تأکید در پارادایم های منطقه و جهان. <https://civilica.com/doc/915854>
- ۴) عرب مازار ع. الف. باقری ب.، جعفری پرور م. (۱۳۹۳) رویکرد مالیاتی به قیمت گذاری انتقالات و بررسی آن در ایران. پژوهشنامه مالیات، دوره ۲۲، ۳۸-۹. <http://taxjournal.ir/article-1-253-fa.html>
- ۵) غزنوی قصونی ر. آهنگری م. وقفی س. ح. غزنوی م. (۱۳۹۷) بررسی رابطه بین مدیریت سود و میزان اجتناب از مالیات با ریسک سقوط قیمت سهام با در نظر گرفتن نقش قدرت مدیرعامل، پژوهش های نوین در حسابداری و حسابرسی، دوره ۲، ۱۱۱-۱۳۴.
- ۶) فخاری ح؛ و طهماسبی س. (۱۳۹۷) بررسی تأثیر اجتناب مالیاتی بر مدیریت سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه مازندران.
- 7) Alizadeh, A. Shahrabadi, A. Bayat, A. (2018) The effect of the motivation and characteristics of the board of directors on the tax avoidance of manufacturing companies. The fourth national conference in accounting, management and financial engineering with emphasis on regional and world paradigms. (in Persian) <https://civilica.com/doc/915854>
- 8) Amidu, M., Coffie, W., and Acquah, P. (2019). Transfer Pricing, Earnings Management And Tax Avoidance Of Firms In Ghana. Journal of Financial Crime, 26(1), 235– 259. <https://doi.org/10.1108/JFC-10-2017-0091>.
- 9) Anh, N. H., Hieu, N. T., & Nga, D. T. (2018). Determinants Of Transfer Pricing Aggressiveness: A Case of Vietnam. Southeast Asia Journal of Contemporary Business, Economics, And Law, 16(5), 104-112. https://seajbel.com/wp-content/uploads/2018/10/seaj-bel5_237.pdf <https://doi.org/10.14414/jebav.v24i1.2536>
- 10) Anisyah, F. (2018). Pengaruh Beban Pajak, Intangible Assets, Profitabilitas, Tunneling Incentive Dan Mekanisme Bonus Terhadap Transfer Pricing (Studi

Empiris Pada Perusahaan Manufaktur Yang Listing di BEI Periode 2014–2016). Universitas Riau. (In Indonesian). Retrieved from https://digilib.unri.ac.id/index.php?p=show_detail&id=71454&keywords=

11) Arab Mazar A. A., Bagheri B., Jafar Parvar M. (2013) Tax approach to transfer pricing and its investigation in Iran. Research paper on taxation, volume 22. 9-38, (in Persian) <http://taxjournal.ir/article-1-253-fa.html>

12) Fadhilah, M. A. (2018). Pengaruh Pajak Dan Intangible Assets Terhadap Motivasi Perusahaan Melakukan Transfer (Studi Empiris Pada Perusahaan Manufaktur Yang Terdaftar Pada Bursa Efek Indonesia Periode 2011-2016). Universitas Islam Indonesia. (In Indonesian). <https://dspace.uui.ac.id/handle/123456789/7745>

13) Fakhari H. and Tahmasabi S. (2017) Investigating the effect of tax avoidance on profit management of companies listed on the Tehran Stock Exchange. Master thesis of Mazandaran University.

14) Firmansyah, A., & Yunidar, A. (2020). Financial Derivatives, Financial Leverage, Intangible Assets, and Transfer Pricing Aggressiveness: Evidence from Indonesian Companies. Jurnal Dinamika Akuntansi Dan Bisnis, 7(1), 1-14. <https://doi.org/10.24815/Jdab.V7i1.15334>

15) Ghaznavi, R., Vaghfi, S. H., & Ghaznavi, M. (2018). Investigate The Relationship Between The Tax Avoidance And Earnings Management And Stock Price Crash Risk By Emphasizing Role Of Powerful CEOs The Tax Avoidance And Earnings Management.. Operational and Performance Research in Accounting and Auditing, 2(01), 111-134. (in Persian)

16) Ginting, D. B., Triadiarti, Y., & Purba, E. L. (2020). The Influence of Profitability, Taxes, Bonus Mechanisms, Foreign Ownership, Debt Covenants and Intangible Assets on Transfer Pricing (Empirical Study on Manufacturing Companies Registered in Bei Year 2015 - 2017). JAKPI - Indonesian Journal of Accounting, Finance & Taxation, 7(2), 32. DOI <https://doi.org/10.36555/jasa.v7i1.2114>

17) Junaidi, A., & Yuniarti. Zs, N. (2020). Pengaruh Pajak, Tunneling Incentive, Debt Covenant Dan Profitabilitas Terhadap Keputusan Melakukan Transfer Pricing. Jurnal Ilmiah Akuntansi, Manajemen Dan Ekonomi Islam (JAM-EKIS), 3(1), 31–44. <https://doi.org/10.36085/Jam-Ekis.V3i1.530> (in Indonesian)

18) Khasanah, U., & Suryarini, T. (2020). The Role of Prudence in Moderating the Effect of Bonus Mechanism, Intangible Assets, And Inventory Intensity Ratio on Transfer Pricing. Journal of Accounting and Strategic Finance, 3(2), 154-168. <http://dx.doi.org/10.33005/jasf.v3i2.89>

- 19) Najafzadeh, Zainab. (2019) Investigating the relationship between transfer pricing and profit management with corporate tax avoidance with an emphasis on the role of the board of directors, master's thesis in the field of management accounting, Shams Tabrizi Institute of Higher Education. (in Persian)
- 20) Nazihah, A., Azwardi, & Fua-dah, L. L. (2019). The Effect of Tax, Tunneling Incentive, Bonus Mechanisms, And Firm Size on Transfer Pricing (Indonesian Evidence). *Journal Of Accounting Finance and Auditing Studies*, 5(1), 1-17. <https://doi.org/10.32602/Jafas.2019.0>
- 21) Nuradila, R. F., & Wibowo, R. A. (2018). Tax Minimization Sebagai Pemoderasi Hubungan Antara Tunneling Incentive, Bonus Mechanism Dan Debt Covenant Dengan Keputusan Transfer Pricing. *Journal of Islamic Finance and Accounting*, 1(1). (In Indonesian). <https://doi.org/10.22515/Jifa.V1i1.1135>
- 22) Rosad, D. A., Nugraha, E., & Fajri, R. (2020). Faktor-Faktor Yang Mempengaruhi Keputusan Perusahaan Untuk Melakukan Transfer Pricing. *Jurnal Akuntansi Netral, Akuntabel, Objektif*, 2, 293–305. DOI:10.36452/akunukd.v24i1.3185
- 23) Putra R.J. and Rizkillah A. A(2022) Effect Tunneling Incentive, Intangible Assets, Profitability on Transfer Pricing Moderation Tax Avoidance, *Budapest International Research and Critics Institute-Journal (BIRCI-Journal)* Volume 5, No 2, May 2022, Page: 14373-14383 e-ISSN: 2615-3076 (Online), p-ISSN: 2615-1715 (Print) www.bircu-journal.com/index.php/birci DOI:10.24912/jmieb.v8i1.29701
- 24) Putra R.J. and Rizkillah A. A(2022) The Effect of Bonus Mechanisms, Good Corporate Governance on Transfer Pricing with Tax Avoidance as Moderation, *International Journal of Industrial Management (Ijim)*. ISSN: 2289-9286 e-ISSN: 0127-564X, VOL. 14, ISSUE 1, 543 – 556 DOI: <https://doi.org/10.15282/ijim.14.1.2022.7495>
- 25) Richardson, G., Taylor, G., & Lanis, R. (2013). Determinants of Transfer Pricing Aggressiveness: Empirical Evidence from Australian Firms. *Journal of Contemporary Accounting and Economics*, 9(2), 136-150. <https://doi.org/10.1016/J.Jcae.2013.06.002>
- 26) Saraswati, A. M. (2022) Determinants of Transfer Pricing Decisions in Mining Companies Listed on The Indonesian Stock Exchange, *Jurnal Economia*, Vol. 17, No. 2, October 2021, 152-161 Website: <https://journal.uny.ac.id/index.php/economia>.
- 27) Stefano, G. Da S., Antunes, T. Dos S., Lacerda, D. P., Morandi, M. I. W. M., & Piran, F. S. (2021). The Impacts Of Inventory In Transfer Pricing And Net Income: Differences Between Traditional Accounting And Throughput Accounting. *British Accounting Review*, Xxxx, 101001. <https://doi.org/10.1016/J.Bar.2021.101001>

- 28) Talab, H. R., Flayyih, H. H., and Yassir, Y. N. M. (2017) transfer pricing and its effect on financial reporting: a theoretical analysis of global tax in multinational companies, *International Business Management*, vol. 11, pp. 921-928
- 29) Sari, M. P., Budiarto, A., Raharja S., Utaminingsih N. S. and Risanda A. B. (2022). The determinant of transfer pricing in Indonesian multinational companies: Moderation effect of tax expenses. *Investment Management and Financial Innovations*, 19(3), 267-277. doi:10.21511/imfi.19(3).2022.22
- 30) Sari, E. P., & Mubarak, A. (2018). Pengaruh Profitabilitas, Pajak Dan Debt Covenant Terhadap Transfer Pricing (Studi Empiris Perusahaan Manufaktur Terdaftar Di Bei Tahun 2012–2016). *Proseding Seminar Nasional Akuntansi*, 1-6. (In Indonesian). Retrieved from <http://openjournal.unpam.ac.id/index.php/SNU/article/view/982>
- 31) Sa'diah, F., & Afriyenti, M. (2021). Pengaruh Tax Avoidance, Ukuran Perusahaan, Dan Dewan Komisaris Independen Terhadap Kebijakan Transfer Pricing. *Jurnal Eksplorasi Akuntansi*, 88(5), 599–612. <https://doi.org/10.24036/Jea.V3i3.385>
- 32) Saraswati, G. A. R. S., and I. K. Sujana. (2017). The Influence of Taxes, Bonus Mechanisms, and Tunneling Incentive on the Indication of Transfer Pricing. *E-JOURNAL Udayana University ACCOUNTING* 19 (2): 29. <https://doi.org/10.14414/tiar.v7i1.957>
- 33) Sarmad Zohreh, Bazargan Abbas and Hijazi Elaheh (2011) *Research Methods in Behavioral Sciences*, Tehran, Aghaz Publications (in Persian)
- 34) Tarmidi, D. Fadjarenie, A. & L. Oktris. (2023). Corporate Tax Policy: Impact Tunnelling Incentive, Debt Covenant, And Transfer Pricing. *Jurnal Akuntansi*, 27(1), 157–175. <https://doi.org/10.24912/ja.v27i1.1249>

یادداشت‌ها:

- 1 Putra and Rizkillah
2 Talab et al.
3 Stefano et al.
4 Transfer Pricing
5 Sari et al.
6 Sa'diah & Afriyenti
7 Rosad et al.
8 Tarmidi et al.
9 Ubaidillah
10 Saraswati
11 Eviews 9
12 stata 14

The Effect of Taxation in Islamic Governance on Transfer Pricing

Receipt: 28/09/2025

Acceptance: 29/10/2025

Ali Khoshnood¹

Abbasali Haghparast²

Reza Sotudeh³

Habib Piri⁴

Abstract

The present study aimed to investigate the effect of taxation in Islamic governance on transfer pricing. When a company is exempt from tax, the decision on the price of the exchanged goods or parts becomes doubly important. Tax can play an important role in managing the transfer price using transfer pricing methods. When the price is set to the lowest amount, the cost of goods sold reaches the lowest amount, and since profit is the difference between sales and the cost of goods sold, profit increases, and assuming it is combined with the company's total profit, the company's profit increases. Challenging industries in terms of cost are more related to the issue of transfer pricing. Using a regression model and using combined data (year and company), the effect of the factor on transfer pricing was tested. The statistical population of this research is in the section of measuring the effectiveness of predictive variables of companies listed on the Tehran Stock Exchange, and sampling among these companies has been carried out based on the systematic elimination method. According to the conditions considered for the sample, the sample size is also equal to 84 companies. The research period is between 2017-2023. The tests were conducted using Eviews software and Stata software, based on the panel data (composite) statistical technique. The test results based on the regression model with fixed effects indicate that the tax variable in Islamic governance has a significant impact on the transfer pricing variable and is considered one of the main predictors of transfer pricing.

Keywords:

Transfer Pricing, Tax, Islamic Governance, Transfer Pricing

1-Phd Student, Department of Accounting, Zahedan Branch, Islamic Azad University, Zahedan, Iran. a.khoshnood1390@yahoo.com

2-Assistant Professor, Department of Accounting, Zahedan Branch, Islamic Azad University, Zahedan, Iran. a.haghparast@iauzah.ac.ir

3-Assistant Professor, Department of Financial and Accounting, Faculty of Humanities, Meybod University, Meybod, Iran. sotudeh@meybod.ac.ir

4-Assistant Professor, Department of Accounting, Zahedan Branch, Islamic Azad University, Zahedan, Iran. hhpiri1354@gmail.com

Extended

Various changes in the market, including trade liberalization and the speed of technological change, have increased competition and made management more difficult in organizations. In such a market, companies need sound management decisions. Deciding on cost is one of these decisions. This decision is made in companies where the group members are themselves manufacturers and each subsidiary produces a part that is part of the main product or is required by the company's main product. The price that is determined for transferring this part to another member of the group is called transfer price and the process of determining it is called transfer pricing. The present study aimed to investigate the effect of taxation in Islamic governance on transfer pricing. When a company is exempt from tax, the decision on the price of the exchanged goods or parts becomes doubly important. Tax can play an important role in managing the transfer price using transfer pricing methods. When the price is set to the lowest amount, the cost of goods sold reaches the lowest amount, and since profit is the difference between sales and the cost of goods sold, profit increases, and assuming it is combined with the company's total profit, the company's profit increases. Challenging industries in terms of cost are more related to the issue of transfer pricing. Using a regression model and using combined data (year and company), the effect of the factor on transfer pricing was tested.

The information required to conduct the research includes "theoretical foundations" and "research data". Given the nature of the present research, two field methods (documentation) and library methods are used. In this way, it is collected by visiting libraries and research storage centers, studying domestic and foreign academic theses and dissertations, as well as books and articles in person and by visiting scientific and research sites. Field method is used to collect data related to research hypotheses. The method of collecting research data is searching in financial information of companies, which is also called document mining. In other words, in the hypothesis testing section, the document mining method of financial statements is used. After collecting the data related to the variables, sorting and initial preparation of the data was done with the help of Excel software. Subsequently, the data was reviewed and analyzed with the help of AVUS 12 and Stata 14 software, and then hypotheses were tested with the help of statistical hypothesis testing.

Theoretical foundations are generally collected using the library method. The statistical population of this research is in the section of measuring the effectiveness of predictive variables of companies listed on the Tehran Stock

Exchange, and sampling among these companies has been carried out based on the systematic elimination method. According to the conditions considered for the sample, the sample size is also equal to 84 companies. The research period is between 2017-2023. The tests were conducted using Eviews software and Stata software, based on the panel data (composite) statistical technique. The test results based on the regression model with fixed effects indicate that the tax variable in Islamic governance has a significant impact on the transfer pricing variable and is considered one of the main predictors of transfer pricing. In other words, the research hypothesis examines the effect of tax on transfer pricing. Given that a significant level of 0.000 has been obtained for the tax variable, it indicates a significant relationship between this variable and the dependent variable, and therefore the hypothesis that tax in Islamic governance has an effect on transfer pricing is confirmed.

As a suggestion, it can be stated that since in Islamic governance in decentralized organizations, most of the operations of supplying parts are in the hands of sub-units, the initial suggestion is to delegate as many decisions as possible to the managers of the sub-units and decentralize. It is recommended that the Securities and Exchange Organization, within the framework of Islamic governance, effectively influence the pricing of transferable goods in cooperation with other institutions to prevent the loss of minority shareholders' rights.